

Porządkowanie architektury albo kontynuacja przestrzeni miasta – 3 przykłady

Ordering of architecture or city's space continuation – 3 examples

1. Są pewne miejsca na obszarach zurbanizowanych, o których miasto zapomniało. Tereny te pozostają peryferiami miasta. „Peryferie” zazwyczaj oznaczają, że obszar położony jest gdzieś daleko od centrum; są też peryferie wewnętrzne; oznacza to wtedy, że miasto ominęło obszar, pozostawiając go z jakichś powodów poza swoim zainteresowaniem.

2. Obszary te posiadają cechę szczególną – pozostają „miejscami” bez właściwości. To określenie przychodzi na myśl musilowskiego *Człowieka bez właściwości*. A jednak ów bohater powieści i owo miejsce w przestrzeni – właściwości posiada. Nie pretendując do wyczerpania typologii, na użytek chwili można je nazwać:

- *Przestrzeń porzucona* – np. dawne koszary w Cottbus, „Cottbus Süd Eck”
 - *Przestrzeń nie dokończona* – np. Kraków-Podgórze, rejon ul. Kalwaryjskiej-Śliskiej
 - *Przestrzeń zapomniana* – np. rejon ul. Ostatniej w Krakowie (sąsiedztwo młynów).

3. Odkrywanie właściwości takich przestrzeni miasta i opisywanie ich (jak chce Giuseppe Samon?) czyni z nich – „motywację urbanistyczną i architektoniczną”. Motywacje te mogą być drogą i podstawą konstruowania nowej przestrzeni lub miejsca. Jeżeli zaakceptujemy teorię „motywacji” – to trudno jest jednak zaakceptować wiarę w całkowitą obiektywność i naukowość tej metody postępowania: może ona także, jak architektura, pozostawać w sferze sztuki.

4. Do sfery motywacji urbanistycznych także można zaliczyć teorie, np. teoria głosząca rolę „monumentów” w budowie przestrzeni miasta, bądź tezę o architekturze, jako początku projektowania urbanistycznego: architektura jest wtedy instrumentem projektowania urbanistycznego.

5. Jeżeli podważymy obiektywność „motywacji”, mogą one przybrać miano „pretekstów”. Zaakceptowanie „pretekstu” jako początku tworzenia architektury pozwala podążyć za stwierdzeniem Paula Celana: „Rzeczywistości nie ma, rzeczywistość trzeba odnajdywać i zdobywać”. Rzeczywistość obejmuje także język (języki) i utrwalone w nim pojęcia. Odzyskiwaną rzeczywistość i mowę składa na nowo, w swojej poezji, architektura (oczywiście samo pojawienie się języka nie gwarantuje sensu). Stwierdzenie, że rzeczywistości nie ma, oznacza jednak tylko jej nieobecność – nie zaś, że nie istnieje wcale.

6. Nierzeczywistość, poetyckie obrazy, należy pojmować jako odtworzenie czegoś – co doświadczyliśmy w przeszłości. Równocześnie jednak wobec nierzeczywistości tego, co jest dookoła, podważa się jej potoczne rozumienie – rozbijając przekazywane w języku pojęcia i tradycyjne wyobrażenia

1. There are places in urbanized areas that have been forgotten by a city. These terrains remain as the peripheries of a city. The “peripheries” usually mean that the area is situated somewhere far from the centre; “peripheries” can mean that a city avoided an area, leaving it for some reasons out of its interest.

2. These areas have a specific feature - they are “places” without any quality. They can be named as:

- *abandoned space* - for example former barracks in Cottbus, “Cottbus Süd-Eck”
 - *unfinished space* - Podgórze, the area of Kalwaryjska Street
 - *forgotten space* - for example the area of Ostatnia(Last) Street in Cracow

3. Discovering of such city spaces' qualities and describing them (how Giuseppe Samon? wants it), causes that they become - “urban and architectural justifications”. Urban and architectural justifications can be the basis in constructing a new space or place.

4. To the sphere of urban justifications we can also include theories, for example the theory propagating the role of “monuments” in city's space creation or thesis of architecture as beginning of urban design.

5. If we undermine the objectivity of “justifications”, they can be considered as “pretexts”. Accepting the “pretext” as a beginning of architecture's creation let us follow the statement of Paula Celan: “There is no reality, reality must be found and won”.

6. Unreality, poetical images, should be comprehended as reconstruction of something that we have experienced in the past. Here we accept the theory of archetypes - permitting to create the beginning of architectural

o poezji architektury. Tu akceptujemy teorię archetypów – wyjętych z kontekstów obiektów architektury realnej bądź intencjonalnej – pozwalających stworzyć początek architektonicznej opowieści. Pretekstów architektonicznych dostarcza całe *Światowe Muzeum Wyobraźni*; nie ma już ksiąg zakazanych – świat Piranesiego i świat Malewicza, jako zbiór pierwowzorów, można przywołać do terażniejszości.

7. - W przestrzeni porzuconej, „Cottbus Süd Eck”, na obszarze dawnych koszar wojsk sowieckich w Cottbus, początkiem projektowanego zespołu mieszkaniowego był relikt dawnej zabudowy: koszarowy budynek bramny. Kontynuowany sposób zabudowy blokowej zamknięto monumentem nazwanym *Tredici Torri Sfortunate*.

- W *przestrzeni niedokończonej*, na tyłach ul. Kalwaryjskiej w krakowskim Podgórzu nowy obiekt – „Blok Mieszkalny” *Transpodgórze* uzupełnia kompozycję budynków z lat siedemdziesiątych ubiegłego wieku, nadaje nowy, przyjazno-ironiczny sens flocie zabudowy blokowej i staje się metaforą – znakiem miejsca.

- W *przestrzeni zapomnianej*, w rejonie ul. Ostatniej w Krakowie, dwa obiekty mieszkaniowe nazwane *Bonni and Clyde* wypełniają i porządkują przestrzeń a wyrazista, okrągła wieża – *Clyde* pozwala na odnalezienie ładu bliskiego otoczenia.

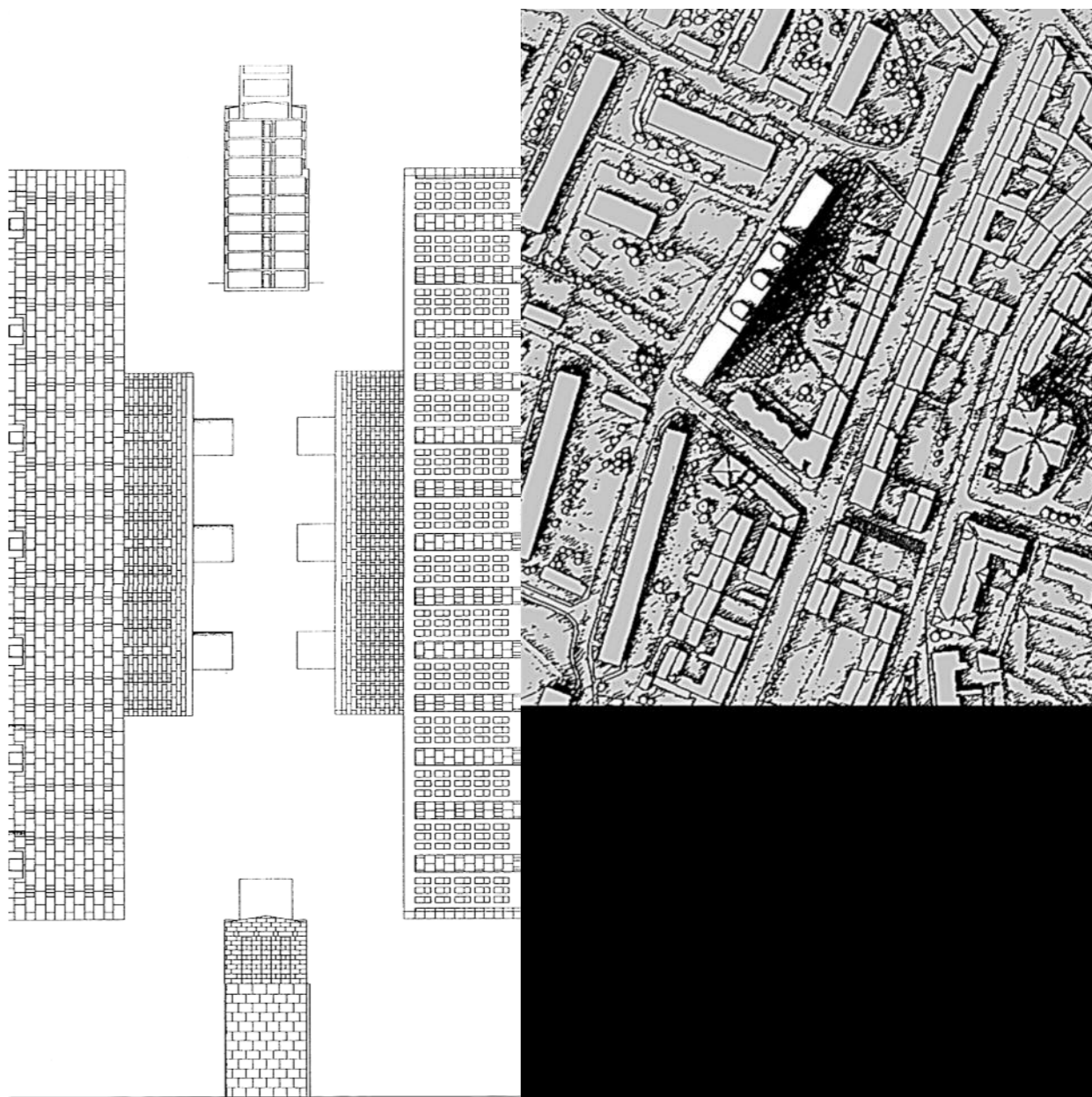
story. Architectural pretexts are provided by the *World Museum of Imagination*.

7. - In *abandoned space*, “Cottbus Süd-Eck”, in the area of the former barracks of Soviet armies in Cottbus, the rejuvenation of former development - gate building - was the beginning of designed residential building complex. Continued way of building was closed by the monument named *Tredici Torri Sfortunate*.

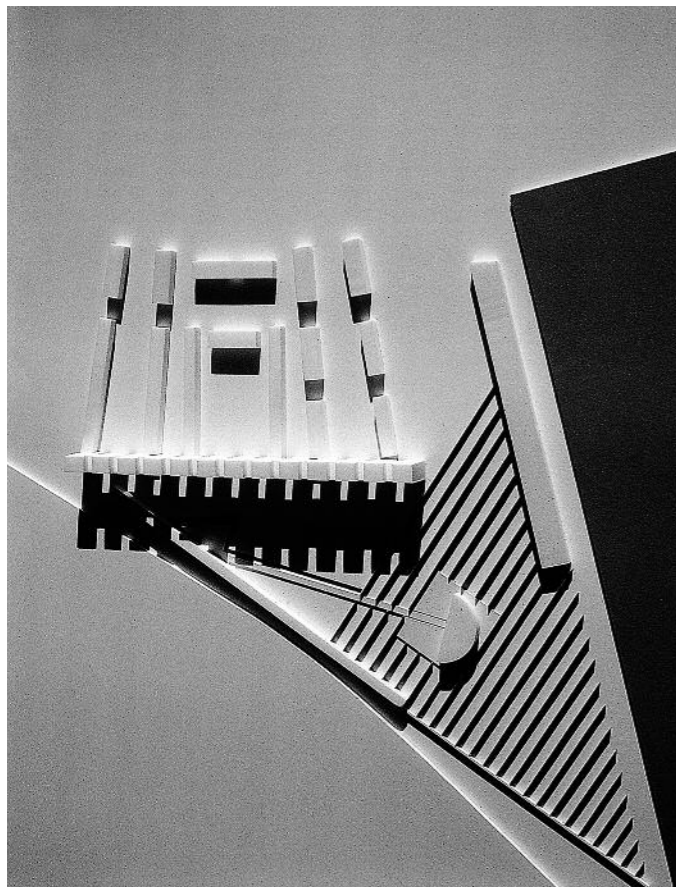
- In *unfinished space*, on backs of Kalwaryjska Street in Cracovian Podgórze the new object - the “Block of Flats” *Transpodgórze* completes the composition of buildings constructed in 70 th years of past century, it gives a new somewhat ironical sense to the fleet of block of flat complex and become a sign of place.

- In *forgotten space*, in area of Ostatnia(Last) Street in Cracow, the expressive “tower” of flats called *Clyde* permits to find the order of close surroundings.

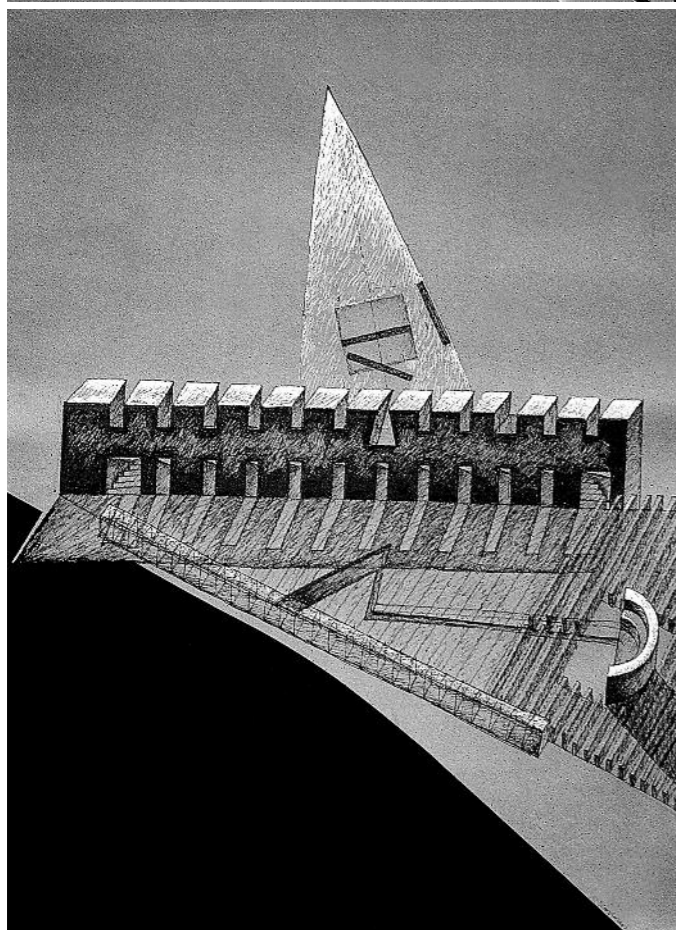
▼ ► Tredici Torri Sfortunate, „Cottbus Süd Eck”. Tredici Torri Sfortunate, “Cottbus Süd Eck”. (arch. arch. D. Kozłowski, M. Misiągiewicz, wsp./coop. M. Charciarek, stud. T. Bähm).

◀ ▶ „Blok Mieszkalny” Transpodgórze, Kraków – Podgórze.
 “Block of Falts” Transpodgórze, Cracow – Podgorze.
 (arch. arch. D. Kozłowski, M. Misiągiewicz).

▶ Bonnie and Clyde, domy mieszkalne w Krakowie. Bonnie and Clyde, Residential houses in Cracow. (arch. arch. D. Kozłowski, M. Misiągiewicz, wsp./coop. T. Kozłowski, opr./collab. M. Galas).

